

Uvodnik

Nina Pirnat¹

1 Nacionalni inštitut za javno zdravje

V javnem zdravju se stalno soočamo z izzivi: z novimi tveganji a tudi novimi priložnostmi za izboljšanje zdravja in kakovost življenja. Tokratna številka revije prihaja v obdobju, ko se tako v Sloveniji kot po svetu odvijajo aktivnosti, ki bodo pomembno vplivale oziroma za vedno spremenile poglede in pristope k obravnavi posameznih zdravstvenih problemov.

Slovenija je marca letos dobila prvi strateški dokument na področju duševnega zdravja, ko je državni zbor sprejel Resolucijo o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018. Da je bilo vloženega veliko navora, potrjuje dejstvo, da je od sprejema Zakona o duševnem zdravju minilo natanko 10 let. Če bomo sposobni izpeljati aktivnosti, ki izhajajo iz akcijskega načrta, se bomo lahko primerjali z najrazvitejšimi državami, ki sledijo sodobnim usmeritvam skrbi za dobro duševno zdravje posameznika in skupnosti.

V Sloveniji potekajo intenzivne aktivnosti na projektu »Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola« (SOPA), s katerim želimo temeljito poseči v našo mokro kulturo in spremeniti odnos do pitja alkohola. Podatke poznamo: Slovenija spada med države z največjo porabo alkohola na posameznega prebivalca na svetu, posledice velike porabe pa se kažejo tako na zdravju posameznika, ki prekomerno pije alkohol, kot na ravni celotne družbe. Ocenjuje se, da je s pitjem alkohola vsako leto povezanih za pribl. 234 milijonov evrov različnih stroškov. Pitje alkohola je torej eden največjih javnozdravstvenih problemov v Sloveniji, zato je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) skupaj s številnimi partnerji vzpostavil projekt, katerega namen je odpraviti oziroma zmanjšati tvegano in škodljivo pitje alkohola pri nas in s tem zmanjšati negativne posledice na različnih ravneh posameznikovega življenja. Problem škodljivega pitja alkohola je velik tudi v Evropi. Od tod tudi izhaja pobuda evropskih držav za izmenjavo in oceno dobrih praks za zmanjševanje škode zaradi alkohola.

Ljubljana bo med 28. novembrom in 1. decembrom gostila 11. Evropsko konferenco o javnem zdravju z zgovornim naslovom "Winds of change: towards new ways of improving public health in Europe". Predstavljeni bodo rezultati najnovejših raziskav in dobre prakse v javnem zdravstvu. Posebna pozornost bo posvečena mreženju in vzpostavitvi

partnerstev v različnih sektorjih in institucijah, ki lahko skupaj prispevajo z izboljšanjem javnega zdravja.

Evropske države sklepajo partnerstva in gradijo skupne pristope, t. i. JOINT-ACTION (JA), za obravnavo ključnih javno zdravstvenih problemov, v katerih intenzivno sodeluje tudi Slovenija. NIJZ v sodelovanju s 24 partnerskimi državami ponovno vodi JA Innovative partnership for action against cancer (IPAAC), ki obravnava inovativne pristope in implementacijo smernic na področju celovite obravnave raka. Kot partnerji izvajamo skupne ukrepe tudi na številnih drugih področjih: pri izboljševanju precepljenosti, e-zdravju, na področju infrastrukture za zdravstvene podatke v EU, pri kemijski varnosti, antimikrobni odpornosti, razvoju modela za integracijo med primarnim in sekundarnim nivojem zdravstva ob obravnavi kroničnih bolnikov, pri vzpostavljanju sistemov za ocenjevanje zdravstvenih tehnologij (HTA) in drugo.

A odpirajo se nova vprašanja. Če pri nas govorimo o spreminjanju odnosa do pitja alkohola v »mokri kulturi«, se bomo v svetu čez nekaj let ali desetletij zelo verjetno spraševali o spreminjanju odnosa do kajenja trave v »zadeti kulturi«. Kljub nasprotovanjem zdravstvenih strokovnjakov je v Kanadi pravkar začel veljati zakon o legalizaciji marihuane. Gre pa prvo večjo zahodno državo, ki bo dovoljevala in regulirala uporabo marihuane v rekreativne namene. Ob tem želim opozoriti na publikacijo Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), 2016, The health and social effects of nonmedical cannabis, dosegljivo na naslovu http://www.who.int/substance_abuse/publications/msbcannabis.pdf, ki ocenjuje zdravstvene in socialne vplive uporabe konoplje pri tistih uporabnikih, ki konoplje ne uporabljajo v zdravstvene namene in ne pod nadzorom zdravnika. Prikazana je vrsta že znanih in dokazanih stranskih učinkov konoplje. Prav tako publikacija opozarja na kratkotrajne in dolgotrajne negativne posledice uporabe konoplje in na dejstvo, da so potrebne še nadaljnje raziskave.

Dragi bralci, uživajte v raznolikosti in na valovih sprememb, s katerimi se srečujemo v javnem zdravju!

Navajajte kot: Pirnat N. Uvodnik. Javno zdravje 2018; 2(2): 1.

Prispelo: 19. 10. 2018 Sprejeto: 19. 10. 2018 Korespondenca: nina.pirnat@nijz.si